

VÆRDIFULDE KULTURMILJØER I KØBENHAVN KØBENHAVNERNES VELFÆRD

4.13

Vigerslev Haveby

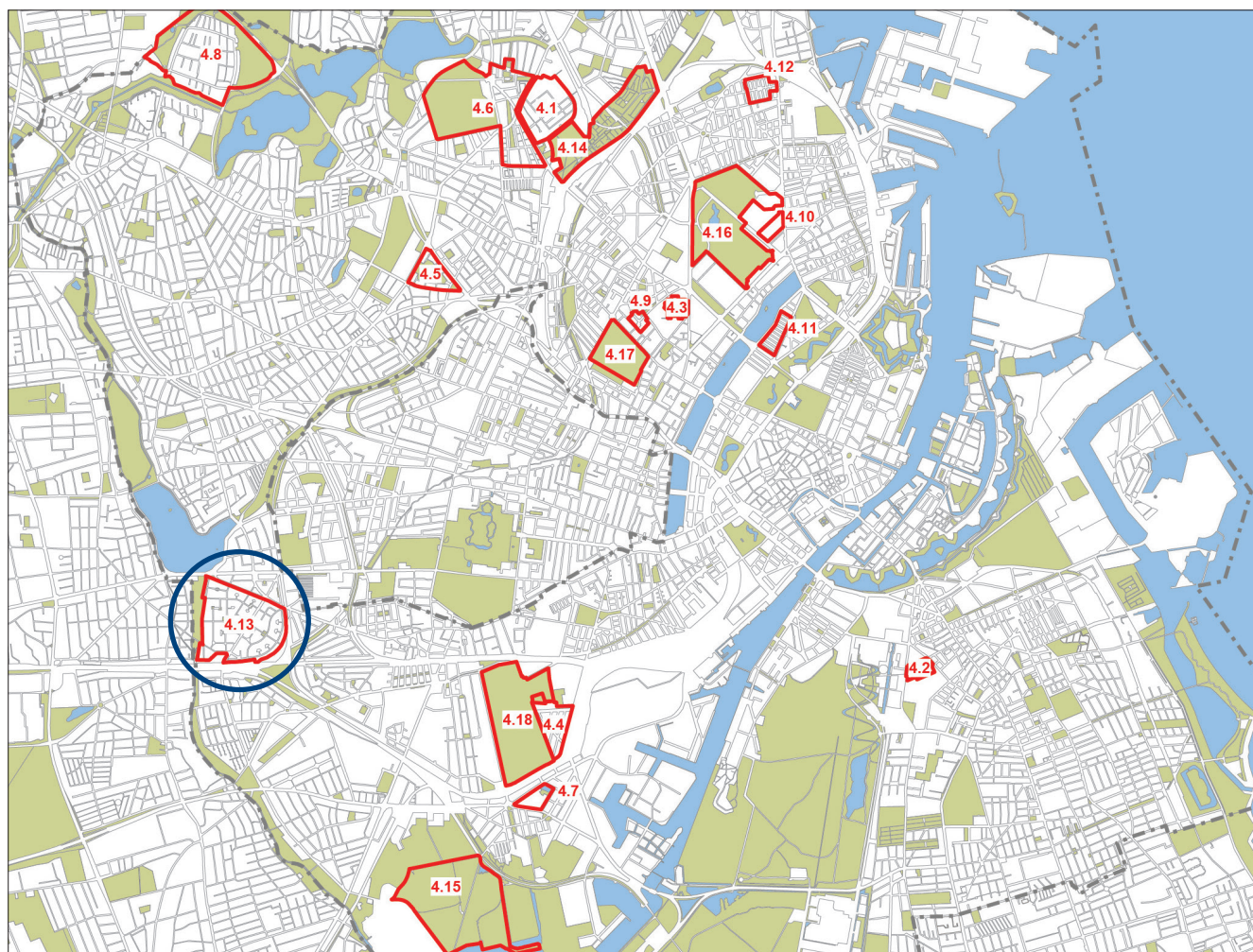

4.13 VIGERSLEV HAVEBY

Periode

Moderne tid

I første del af 1900-tallet opstod i kølvandet på industrialiseringens slum og spekulant boligbyggeri en ny bevægelse. De nye tanker lagde vægt på lys og luft i boligbyggeri, så den nye samfundsgruppe – arbejderne – kunne nyde grønne områder og have mulighed for sportsudfoldelse nær deres bolig. Man lagde vægt på ”det sunde menneske”, dvs. den sunde krop, og derfor opstod foruden boligbyggeri i grønne sunde omgivelser også div. offentlige bygninger, som hospitaler, plejehjem og skoler, der blev bygget efter samme princip. En særlig dansk variant af at give arbejderne lys og luft er kolonihaveforeninger, der ud over lyset og luften også gav arbejderne mulighed for at dyrke grøntsager til eget forbrug. Det kom til at få en enorm indvirkning på arbejdernes sundhedstilstand efter de to verdenskrige.

Oversigtskortet viser de 18 kulturmiljøer, der er i Kommuneplan 2011 under afsnittet 'Københavnerens velfærd'. For hvert af kulturmiljøerne er der udarbejdet en baggrundsrapport. Denne rapport omhandler 4.13 Vigerslev Haveby, markeret med den blå oval.

Planlagte byområder

De store, gennemtænkte byplaner, idealer om bedre boliger, om lys og luft, rekreation, sundhed, forsorg, uddannelse m.m. har især præget Københavns udvikling siden midten af 1800-tallet. Særligt de seneste 100 år er kendetegnet ved de store planer og opførelse af nye bydele uden for byens oprindelige snævre rammer.

Den moderne tankegang afspejler sig både i den eksisterende boligmasse (sanering) og ikke mindst i planlægninger af nye boligområder, hvor der fra starten skabes plads mellem husene, grønne områder, lysere boliger, altaner mm. De nye tanker har betydet meget for den måde man planlægger og anlægger nye boligområder på - også i dag.

Forbillederne blev især hentet i England, men også franske byggerier inspirerede.

Med den ændrede opfattelse af, hvordan bolig- og byområder skulle indrettes blev livet i det offentlige rum også anderledes - der blev i højere grad skabt rum for alle befolkningsgrupper.

- Afgrænsning af kulturmiljøet
- Værdifulde landskabsflader

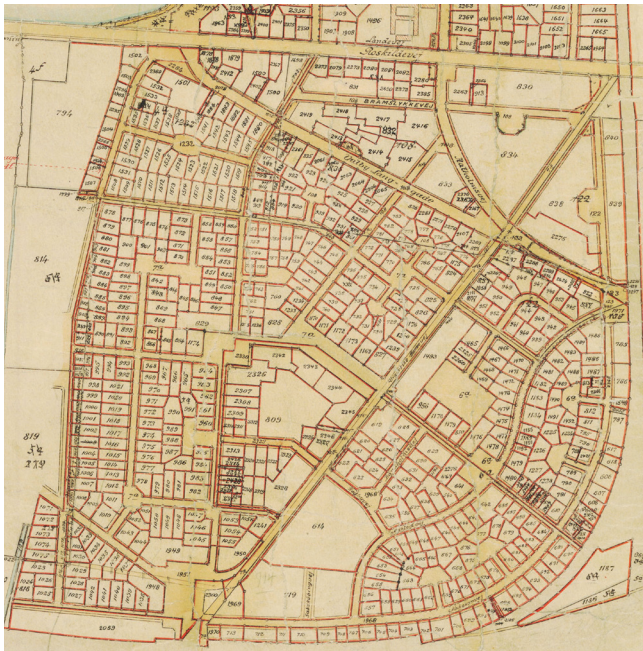
Vendeplads på Nakskovsvej

Stedet

Kulturmiljøet omfatter boligområder og Hanssteds Skole. Området afgrænses af Vigerslevparken, Valby Langgade, baneterrænet, Ålholmhjemmet, en rækkehusbebyggelse mod sydøst, Dæmningens Brandstation og en rækkehusbebyggelse mod syd.

Gammelt matrikelkort fra 1923

Begrundelse

Vigerslev Haveforstad er et velbevaret, helstøbt eksempel på en dansk udgave af de engelske "Garden Cities". Haveforstaden, som den ser ud i dag, viser vigtigheden af at tænke i helheder, en samlet grøn struktur samt at multifunktionalitet skal ind fra starten. Den er som sådan et tidligt eksempel på idealer, der skulle få afgørende betydning for forstadsudviklingen.

Byplanen til denne store byudvidelse skyldes arkitekt

Charles I. Schou. Det 80 ha store areal blev udstykket og bebygget 1915-18. Gadesystemet har kun få gennemgående gader og består i øvrigt af et net af lokalgader, hvoraf nogle er blinde, af små pladser samt et centralt pladsanlæg. Hele gadenettet har en tilstræbt irregulær struktur.

Kulturmiljøets bevaringsværdier

- Bygningernes homogene udtryk
- Området mange forskellige funktioner: skole, idræt, boliger, butikker mm.
- De mange små pladsdannelser
- Maribovej, der fungerer som akse, med grønne friarealer
- De bevidst slyngede vejforløb
- Vigerslevvej med butikker og handelsliv.

Kulturhistorie

I den oprindelige plan var indlagt tre pladser: en plads i syd ved jernbanen, en central plads i midten af området, og en plads, hvor Valby Langgade skærer Vigerslevvej. Charles J. Schou forestillede sig, at den centrale plads (i dag Harrestrupvang) med tiden kunne benyttes til en kirke for bydelen.

Tanken bag byplanen var, at den sluttede bebyggelse skulle ligge langs hovedforbindelsesvejene, mens den spredte bebyggelse skulle udlægges, så der skabtes mest muligt parcelareal og mindst muligt vejareal. Løsningen

Byplanen er præget af små pladser, som her på Solskrænten, og vendepladser for enden af blinde veje.

KFIU hallen (Københavns Firma Idræts Union) for enden af Knuthenborgvej

blev små blinde veje med vendepladser. Der er lagt vægt på at skabe variation, fx ved at undgå lange, lige veje. Planen blev forhandlet på plads med Københavns Kommune med nogle få ændringer. Magistraten ønskede et areal af ca. 100-150 meters bredde langs Damhusåen udlagt som park (Vigerslevparken). Desuden ønskede Stadsingeniøren, at forbindelsesvejen til Peder Bangsvej (over Roskildevej) skulle have en så direkte fortsættelse

af Remisevej som mulig. Derfor fik den nordlige plads en anden udformning end oprindeligt tænkt af arkitekten.

Arkitektur

Hovedtræk og bebyggelsesmønster

Vigerslev Haveby er planlagt i 1913 af arkitekt Charles I. Schou, forbilledet var de engelske Garden Cities. Et særligt kendetegn ved kvarteret er de mange små lokale pladsdannelser og græsklædte "Greens", der efter engelsk mønster er etableret i forbindelse med vejene.

De overordnede veje i havebyen - Valby Langgade og Vigerslevvej - er markerede med en randbebyggelse i tre etager, mens de bagvedliggende områder rummer villaer på forholdsvis små grunde samt mindre enklaver med lave etagehuse, skole, institutioner mv.

I den østlige del af området er veje anlagt med bløde og slyngede forløb, og vejbillederne bliver derfor meget afvekslende med mange skiftende kig.

Kun få veje er rette og gennemgående, og villabebyggelsen har adgang fra korte blinde veje, slyngede lokalveje og småpladser. Vendepladser, vejkryds og skift i vejretningen markeres af husenes placering.

Umiddelbart nord for Harrestrupvang findes et bredt, allébeplantet og vejomkranset friareal, der er en del af den tværgående akse gennem kvarteret der fortsættes af Maribovej og afsluttes mod øst med en sti over banen.

Etagehusbebyggelse langs Harrestrupvangs grønne bælte.

Som helhed fremstår Vigerlev Haveby med en smuk, grøn karakter og med et varieret og velformet bebyggelsesmønster. Trods den lange udbygningsperiode har kvarteret en homogen karakter.

Delområder og elementer i bebyggelsen

Hanssted Skole

I den sydlige del af området, hvor Vigerslevvej falder markant mod viadukten under banen, ligger en mindre rækkehusbebyggelse og Hanssted Skole. Skolen er opført i 1954-1959, og er tegnet af stadsarkitekt F.C. Lund. Arkitektonisk skiller den sig ud fra de øvrige bebyggelser med sine gule sten, eternitplader og beplantede træspalierer. Brandstationen ved Hansstedvej har et markant slangetårn, der virker som fikspunkt i området.

Villaer

Havebyens villaer er opført i perioden op til 1940. Husene er forholdsvis små og enkle i deres arkitektoniske udtryk. De ældste er præget af "Bedre Byggeskik", og fremstår med murede eller pudsede facader og tegltage. Flere af husene har gennem årene fået tilbygninger. I den vestlige del af området findes flere smukt udformede bungalows i funkisstil.

Randbebyggelser

Bebyggelsen mod Valby Langgade er varieret, men består overvejende af en høj randbebyggelse i 3 etager.

Den vestlige randbebyggelse er opført i gule teglsten og med fremhævede murstensbånd og markerede trappepartier. Bebyggelsen er opført i 1930-1932 og er tegnet af arkitekt F. Wagner. Den østlige randbebyggelse, der overvejende er opført i røde teglsten, har et mere spartansk udtryk.

Randbebyggelsen langs Vigerslevvej er i to etager med mansardtag, og er opført i røde teglsten.

Flere af bygningerne fremstår med smukke detaljer, bl.a. fine opsprossede vinduespartier, f.eks. Vigerslevvej 41-57C fra 1930, tegnet af arkitekt Louis Hygum.

Centralt i kvarteret ligger bebyggelsen Harrestrupvang, som er en stok- og randbebyggelse i 2 ½ etage grupperet omkring et fint haveanlæg.

Sårbarhed

Kulturmiljøet er generelt ikke sårbart, men helheden kan sløres ved om- og tilbygninger, der påvirker det homogene præg.

Udviklingsmuligheder

Kulturmiljøet bør udvikles under hensyntagen til de bærende bevaringsværdier, ligesom der bør være fokus på

Hanssted skole med de karakteristiske gavle ud mod Nystedvej

Nakskovsvej

Maribovej

den grønne struktur og bygningernes placering og præg ved om- og tilbygning.

Der ligger et udviklingspotentiale i de små grønne arealer (erstatningsarealer mm.), der kan gøres mere anvendelige.

Nuværende sikring

Dele af bebyggelsen udpeges i kommuneplane som bevarelsesværdig.

Lignende eksempler

Grøndalsvænge Haveboligforening.

Kilder

Bydelsatlas Valby

Arkitektur Guide København

København 2014

Vendeplads for en af de blinde små stikveje til Nakskovsvej

Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Byens Udvikling
Postbox 348
1503 København V
Telefon 3366 3500
E-mail: byensudvikling@tmf.kk.dk
www.kk.dk

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen